

Vergaderjaar 2025–2026

35 165

Verkiezingen

Nr. 97

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 oktober 2025

In het debat van 16 oktober jl. over de Europese Top van 23 en 24 oktober 2025 heeft het lid Dassen (Vlt) aan de Minister-President gevraagd of de Minister-President nog voor de aankomende Tweede Kamerverkiezing op 29 oktober in gesprek kan gaan met de grote techbedrijven over hun rol en verantwoordelijkheden om buitenlandse inmenging in de komende Tweede Kamerverkiezing te voorkomen. De Minister-President heeft in reactie op het lid Dassen toegezegd om te bekijken wat de mogelijkheden zijn.

Maatregelen tegen ongewenste beïnvloeding van de Tweede Kamerverkiezing

Het kabinet onderkent de zorgen van uw Kamer over de risico's van buitenlandse beïnvloeding van het verkiezingsproces. Voorbeelden uit andere Europese landen tonen het grimmige geopolitieke klimaat waarin verkiezingen doelwit zijn van statelijke actoren die democratische processen in Europa willen beïnvloeden of verstoren. De inlichtingen- en veiligheidsdiensten waarschuwen al langer dat ook Nederland doelwit kan zijn van statelijke inmenging.¹ Statelijke actoren kunnen een bedreiging vormen voor het veilig en ongestoord verloop de verkiezingen en via platformen proberen de politieke campagnes of debatten rechtstreeks te beïnvloeden of door middel van desinformatie de publieke beeldvorming over partijen en hun standpunten te beïnvloeden. Hierdoor kan twijfel worden gezaaid over de vrijheid, eerlijkheid of anonimiteit van verkiezingen.² Het kabinet monitort signalen, die mogelijk kunnen duiden op dergelijke beïnvloeding. Mijn ambtsvoorganger heeft uw Kamer eerder geïnformeerd over hoe de risico's op buitenlandse beïnvloeding in het verkiezingsproces worden tegengegaan.³

¹ AIVD Jaarverslag 2024.

² NCTV Dreigingsbeeld Statelijke Actoren 2025.

³ Kamerstuk 36 552, nr. 12.

Dit maatregelenpakket bestaat uit een offensieve aanpak tegen desinformatie en de organisatie van verkiezingstafels, waar vertegenwoordigers van verschillende ministeries, de veiligheidspartners (AIVD, MIVD, NCTV, NCSC, Politie en OM), de ACM, gemeenten en de Kiesraad bijeenkomen om dreigingen en risico's, zoals desinformatiecampagnes, rond het verkiezingsproces te signaleren en maatregelen voor te bereiden.

Daarnaast is de Nationale Politie, in samenwerking met de Koninklijke Marechaussee, gevraagd om begin oktober jl. een tweedaagse hackathon te organiseren waarbij op basis van *open source intelligence* signalen van dreigingen voor de weerbaarheid van de aankomende verkiezingsperiode zijn onderzocht. De uitkomsten hiervan nemen we mee in de evaluatie van de Tweede Kamerverkiezing. Separaat verken ik hoe het kabinet eerder en beter zicht kan krijgen op de verspreiding van buitenlandse desinformatie gericht op het ondermijnen van het verkiezingsproces en de maatschappelijke stabiliteit rond de verkiezingen.⁴

De AIVD doet daarnaast actorgericht onderzoek naar heimelijke beïnvloedingen onder de zogenaamde A-taak.⁵ Ook informeert de AIVD in het kader van de weerbaarheids-bevorderende taak⁶, over bijvoorbeeld de weerbaarheid van verkiezingen, waarin heimelijke beïnvloeding wordt meegenomen. In voorkomende gevallen dat de Kamer hierover geïnformeerd dient te worden, zal dit via de Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CIVD) worden gedaan.

De AIVD heeft verschillende handelingsopties, en een van de mogelijkheden die ik er hier uitlicht is om informatie te declassificeren en in de openbaarheid te brengen, mits verenigbaar met de wettelijke plicht tot geheimhouding van het werk van de diensten zoals de bescherming van bronnen. De dienst kan hiertoe overgaan wanneer zij dit in het belang acht van de nationale veiligheid. Hiervan is bijvoorbeeld sprake indien het noodzakelijk is ter vergroting van de bewustwording in de samenleving van deze dreiging en als afschrikwekkende werking jegens landen die zich schuldig maken aan dergelijke praktijken. De AIVD heeft daarmee een divers instrumentarium om heimelijke beïnvloeding te onderzoeken en waar nodig de samenleving, instanties en/of personen te alerteren.

Contact platformen

Het kabinet is alert op signalen rond dreigingen via platformen. Indien signalen zich voordoen op de platformen van X, Meta, TikTok, Google, of Snapchat en deze in strijd zijn met hun eigen gebruikersvoorwaarden, dan kan het Ministerie van BZK daar melding van maken bij die platformen. Met die platformen bestaat de afspraak dat zij deze meldingen van BZK gedurende de verkiezingsperiode met prioriteit behandelen. Het ministerie heeft geen bevoegdheid om bepaalde content te laten verwijderen. Gedane meldingen worden achteraf wel openbaar gemaakt in de evaluatie van de desbetreffende verkiezing.⁷

Er is in de aanloop naar deze Tweede Kamerverkiezing op verschillende wijzen contact geweest met de platformen.

⁴ Kamerstuk 36 552, nr. 12.

⁵ De A-taak, op grond van artikel 8, tweede lid van de wet op de inlichtingen en veiligheidsdiensten (Wiv) 2017, betreft het verrichten van onderzoek met betrekking tot organisaties en personen die door de doelen die zij nastreven, dan wel door hun activiteiten aanleiding geven tot het ernstige vermoeden dat zij een gevaar vormen voor het voortbestaan van de democratische rechtsorde, dan wel voor de nationale veiligheid of andere gewichtige belangen van de staat.

⁶ Dit valt onder de c-taak op grond van artikel 8, tweede lid van de Wiv 2017.

⁷ Kamerstuk 35 165, nr. 86, bijlage Rapportage inzet verkiezingen flagger status BZK.

Op 15 september jl. organiseerde de ACM een rondetafelgesprek over de verantwoordelijkheden die online platformen onder de DSA hebben tijdens verkiezingen.⁸ Tijdens de bijeenkomst gingen zeer grote online platformen (o.a. Meta, Google, TikTok), maatschappelijke organisaties, onderzoekers en relevante autoriteiten (naast de ACM de Autoriteit Persoonsgegevens, het Commissariaat voor de Media, de Europese Commissie en het Ministerie van BZK) hierover met elkaar in gesprek. Doel van de bijeenkomst was het uitwisselen van kennis over de relevante wetgeving, ieders rol en ervaringen. Er werd gesproken over vier verschillende thema's die een rol kunnen spelen in de context van verkiezingen: synthetische (door AI-generende) content, aanbevelingssysteem (algoritmen), toegang tot data voor onderzoekers, en viraliteit. Dit rondetafelgesprek is onderdeel van een standaarddraaiboek rond verkiezingen dat in Europees verband is opgesteld.⁹ Daarnaast heeft de ACM een brief en questionnaire gestuurd naar de platformen om hen te wijzen op de wettelijke verplichtingen die zij hebben en om te vragen welke specifieke maatregelen de platformen nemen tijdens de verkiezingen.¹⁰ Alle aangeschreven platformen hebben de vragen uit de questionnaire beantwoord. De ACM voert ook een-op-een gesprekken met de platformen.

Op 29 september jl. heeft een delegatie van het Ministerie van BZK en de ACM een bezoek gebracht aan TikTok om zich te laten informeren over de maatregelen die TikTok neemt om de betrouwbaarheid van de informatie op het online platform rond de komende Nederlandse Tweede Kamerverkiezing te waarborgen. Hierbij is onder andere ingegaan op de inspanningen van TikTok omtrent contentmoderatie, het vergroten van mediawijdsheid onder gebruikers, de inzet van AI-labels en factcheckers, de omgang met politieke advertenties, livestreams en risicoanalyses. Ook heeft TikTok het «Verkiezingscentrum» gepresenteerd waar gebruikers in het Nederlands informatie kunnen vinden over de Tweede Kamerverkiezing.

Daarnaast is het kabinet in overleg met de enkele platformen over de uitvoering van de Europese verordening inzake transparantie en gerichte politieke reclame. Hierover heb ik u Kamer onlangs geïnformeerd.¹¹

Hoewel verkiezingen een nationale competentie zijn, laten de dreigingen voor onze Europese democratische processen zien dat Europese samenwerking noodzakelijk is. Deze ontwikkelingen onderstrepen ook het belang dat platformen zich houden aan de Europese regels, zoals de digitaaldienstenverordening (DSA) en de Europese verordening inzake transparantie en gerichte politieke reclame, en dat zij zich voorbereiden op de inwerkingtreding van nieuwe regels, zoals de transparantieverplichtingen uit de AI-verordening. Handhaving van de verplichtingen uit de DSA is een bevoegdheid van de Europese Commissie en vraagt grondig onderzoek, en dus tijd. Uit de onderzoeken van de Europese Commissie zie ik dat zij deze rol voortvarend oppakt.¹²

⁸ ACM, 18 september 2025: Verslag rondetafelgesprek over verantwoordelijkheden online platforms in verkiezingstijd | ACM.

⁹ Europese Commissie, 21 februari 2025: DSA Elections Toolkit for Digital Services Coordinators | Shaping Europe's digital future.

¹⁰ ACM, 13 augustus 2025: ACM wijst online platforms op hun verantwoordelijkheid in verkiezingstijd | ACM.

¹¹ Kamerstuk 36 013, nr. 5.

¹² Zie de lopende onderzoeken naar X, Meta en Tiktok. Commission opens formal proceedings against X under the DSA, DSA: Commission opens formal proceedings against Meta, DSA: Commission opens formal proceedings against Meta.

Vooruitblik Gemeenteraadsverkiezingen 2026

De genoemde maatregelen worden geëvalueerd en met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 (GR26) waar nodig aangescherpt. Ik heb uw Kamer toegezegd in januari 2026 een verkorte evaluatie van de Tweede Kamerverkiezing toe te sturen.¹³ Over eventuele aanpassingen in mijn aanpak richting de GR26 informeer ik uw Kamer bij die gelegenheid. Hierbij betrek ik ook de ervaringen van de OSINT-hackathon en het melden van signalen bij de platformen.

Gelet op de genoemde dreigingen van heimelijke beïnvloeding en de zorgen die ook uw Kamer hierover uit, ga ik na de Tweede Kamerverkiezingen en met het oog op de GR26 in gesprek met de platformen over hun verantwoordelijkheden voor het beschermen van het publiek debat en het verkiezingsproces. Het kabinet zal zich ervoor inzetten dat deze gesprekken in Europees verband plaatsvinden, in samenwerking met de Europese Commissie, en waar nodig de nationale toezichthouders.

Ten slotte wil ik erop wijzen dat de Europese Commissie werkt aan een nieuw maatregelenpakket om de integriteit van de verkiezingen te bevorderen en de verspreiding van desinformatie door statelijke actoren tegen te gaan. Het kabinet onderschrijft de noodzaak voor dit zogeheten «European Democracy Shield» en steunt de Europese Commissie in het bevorderen en het faciliteren van Europese samenwerking ter bescherming van onze democratische processen.

Uw Kamer zal over deze inzet voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 worden geïnformeerd.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
F. Rijkaart

¹³ Kamerstuk 35 165, nr. 93.